

Η Μεταμφίεση

Της Ρέα Γαλανάκη

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας.
Γ' γυμνασίου

Επιμέλεια: Παπαδουράκη Αγγελική

Η συγγραφέας Ρέα Γαλανάκη

- Γεννήθηκε το **1947** στο **Ηράκλειο** της Κρήτης. Σπούδασε Ιστορία- Αρχαιολογία στην Φιλοσοφική σχολή στην Αθήνα, κατά την διάρκεια της δικτατορίας, ενώ έμεινε πολλά χρόνια στην Πάτρα. Έχει εκδώσει μυθιστορήματα, διηγήματα, ποιήματα και δοκίμια.
- Έχει τιμηθεί δυο φορές με το Κρατικό Βραβείο Λογοτεχνίας (Μυθιστορήματος το 1999 για το Ελένη, ή ο Κανένας, Διηγήματος το 2005 για το Ένα σχεδόν γαλάζιο χέρι), το 2003 από την Ακαδημία Αθηνών με το «Βραβείο Πεζογραφίας Κώστα και Ελένης Ουράνη» για το μυθιστόρημα Ο Αιώνας των Λαβυρίνθων, το 2006 με το Βραβείο Αναγνωστών του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου για το μυθιστόρημα «Αμίλητα, βαθιά νερά», και το 1987 με το «Βραβείο Νίκος Καζαντζάκης» του Δήμου Ηρακλείου. Επίσης, το μυθιστόρημά της «Ο βίος του Ισμαήλ Φερικ πασά» είναι το πρώτο ελληνικό μυθιστόρημα που εντάχθηκε το 1994 από την Ουνέσκο στην συλλογή της Unesco Collection of Representative Works, ενώ το Ελένη, ή ο Κανένας διεκδίκησε το 1999 το Ευρωπαϊκό Βραβείο «Αριστείων» μπαίνοντας στην τελική τριάδα των υποψήφιων έργων.
- Έργα της έχουν μεταφραστεί σε 15 γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά, ιταλικά, τούρκικα, αραβικά, κινεζικά, εβραϊκά, αλβανικά, ολλανδικά, βουλγαρικά, σουηδικά, λιθουανικά, τσεχικά), ενώ έχει κληθεί να συμμετάσχει σε φεστιβάλ, συνέδρια και εκδηλώσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Το έργο της

Μυθιστορήματα

- Ο βίος του Ισμαήλ Φερίκ πασά (Ιούνιος του 1989). Το 1992 μεταφράστηκε και εκδόθηκε στη Γαλλία και το 1996 στην Αγγλία.
- Θα υπογράψω Λουί (1993)
- Ελένη ή ο Κανέννας (1998)
- Ο Αιώνας των Λαβυρίθων (2002)
- Αμίλητα βαθιά νερά (2006)
- Φωτιές του Ιούδα, στάχτες του Οιδίποδα (2009)
- Η Άκρα Ταπείνωση, (Εκδόσεις Καστανιώτη 2015)
- Δυο γυναίκες, δυο θεές, (Εκδόσεις Καστανιώτη, 2017)

Διηγήματα

- Ομόκεντρα διηγήματα (1986)
- Ένα σχεδόν γαλάζιο χέρι (2004)

Ποίηση

- Ποιήματα, συγκεντρωτική έκδοση (2008)
- Το κέικ (1980)
- Πού ζει ο λύκος; (1982)

Δοκίμια

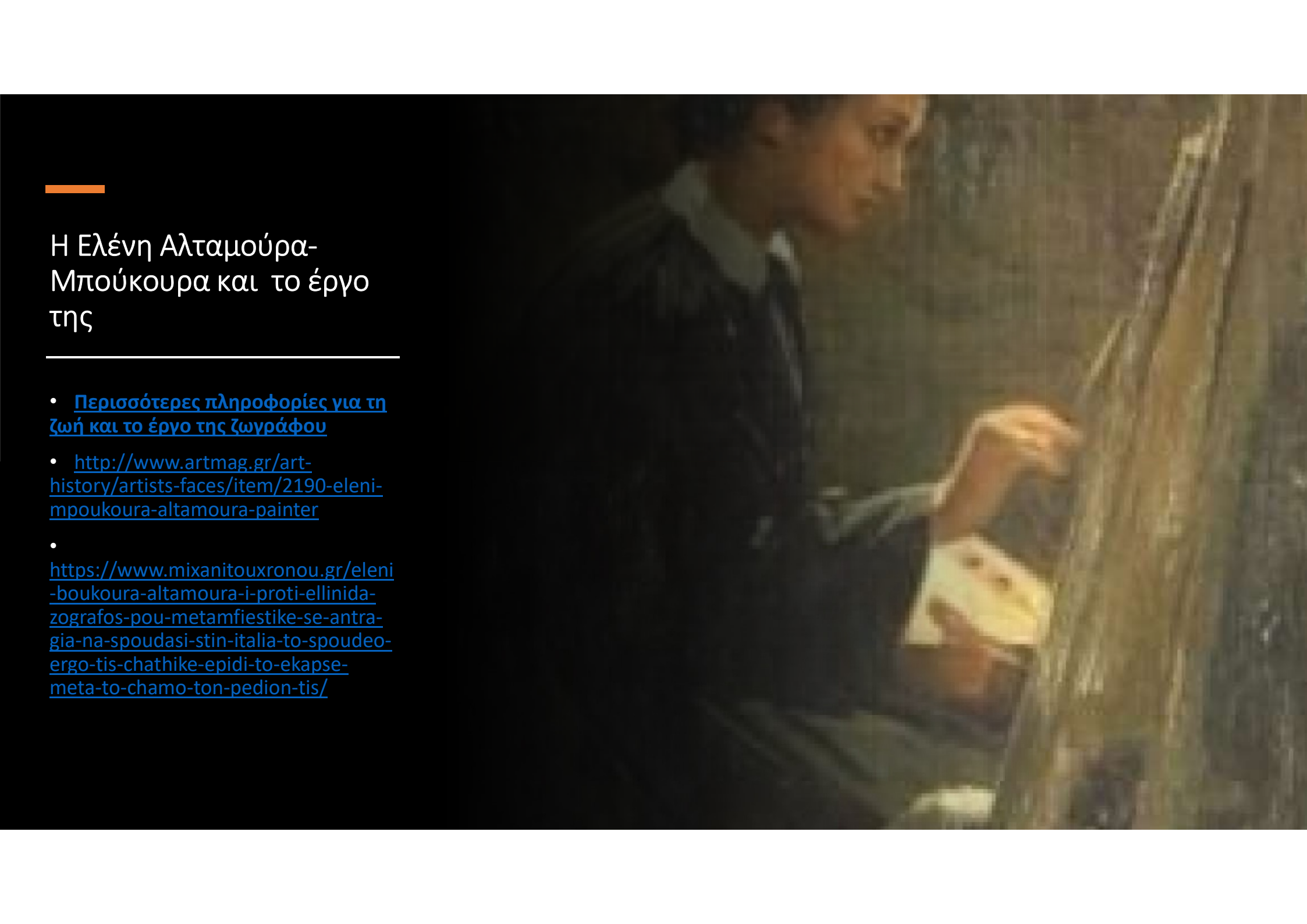
- Βασιλεύς ή στρατιώτης; (1997)
Σημειώσεις, σκέψεις, σχόλια για τη λογοτεχνία.
- Από τη ζωή στη λογοτεχνία (2011).

Ελένη ή Κανέννας

Το μυθιστόρημα «Ελένη, ή ο Κανέννας» στηρίζεται σε μια πραγματική ιστορία. Το νήμα έδωσε η ζωή της σπετσιώτισσας και πρώτης σπουδασμένης ελληνίδας ζωγράφου Ελένης Αλταμούρα - Μπούκουρα, που μεγάλωσε στην μετεπαναστατική Ελλάδα του 19ου αιώνα, κόρη καπετάνιου που υπήρξε ο πρώτος θεατρώνης της Αθήνας. Ζωή δραματική, άγνωστη ακόμη εν πολλοίς, έλκει πρόσφατα το ενδιαφέρον κομίζοντας νέα στοιχεία στα ήδη δεδομένα, ότι δηλαδή εκείνη, η Ελένη, ντύθηκε στην Ιταλία σαν άντρας προκειμένου να σπουδάσει, ότι ο έρωτος και ο γάμος της με το ζωγράφο επαναστάτη Σαβέριο Αλταμούρα γρήγορα διαλύθηκε, επέστρεψε στην Αθήνα και εργάστηκε, ότι πέθαναν τα δύο παιδιά που ανέθρεψε πάνω στη νιότη τους - μια κόρη κι ο περίφημος ζωγράφος Ιωάννης Αλταμούρας-, ότι κατόπιν έζησε έγκλειστη στις Σπέτσες ένα μακρόχρονο, μονήρη και σχεδόν μυστηριώδη βίο. Στο μυθιστόρημα συναιρούνται και διαλέγονται αδιάκοπα τα φώτα της γνώσης και η μαγεία, η λογική και η τρέλα, η αθωότητα και η ενοχή, ο χωρισμός και η συμφιλίωση, ο ανοιχτός ορίζοντας και ο εγκλεισμός, η καλλιτεχνική δημιουργία και η καταστροφή της, η ταυτότητα και η ματαιότητα της αναζήτησής της, η διαμόρφωση και η ασάφεια του εθνικού, η ύπαρξη και η κατάργηση του χρόνου, οι ζωντανοί και οι νεκροί.

(ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΤΟ ΟΠΙΣΘΟΦΥΛΛΟ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ)

Η Ελένη Αλταμούρα-Μπούκουρα και το έργο της

- [Περισσότερες πληροφορίες για τη ζωή και το έργο της ζωγράφου](#)
- <http://www.artmag.gr/art-history/artists-faces/item/2190-eleni-mbukoura-altamoura-painter>
- <https://www.mixanitouxronou.gr/eleni-boukoura-altamoura-i-proti-ellinida-zografos-pou-metamfiestike-se-antra-gia-na-spoudasi-stin-italia-to-spoudeo-ergo-tis-chathike-epidi-to-ekapse-meta-to-chamo-ton-pedion-tis/>

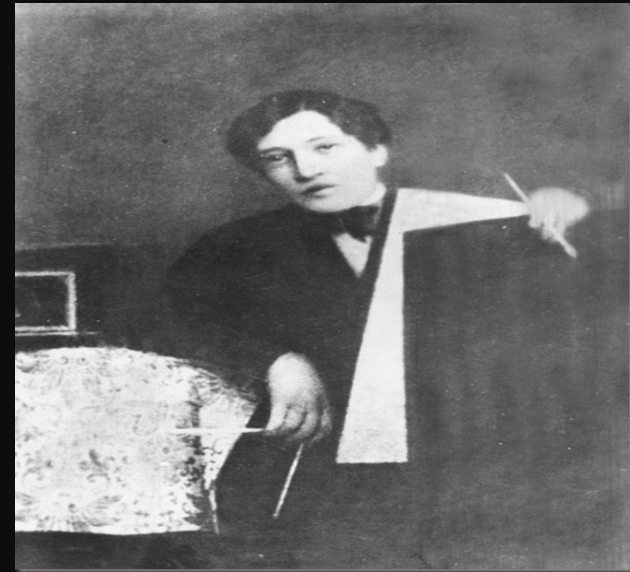
Ενότητα 1^η Η μεταμφίεση της ηρωϊδας

- **Τόπος:** Νάπολη, Ιταλία
- **Χρόνος:** α' μισό του 19 ου αιώνα

Η Ελένη αποφασίζει να **μεταμορφωθεί** σε **άντρα** και το πραγματοποιεί.

Μάρτυρες της μεταμόρφωσης: τα στοιχεία της φύσης. Το σκηνικό της μεταμφίεσης θυμίζει πίνακα ζωγραφικής. Δίνεται έμφαση στα χρώματα εξαιτίας της ιδιότητάς της. Δείχνει το πάθος της για τη ζωγραφική.

Στο τέλος της ενότητας εκφράζει τους **φόβους** και τις **αμφιβολίες** της. Ανησυχεί μήπως **χάσει** την **ταυτότητά** της, καθώς πάσχιζε όχι μόνο να δείχνει σαν άντρας, αλλά και να σκέφτεται σαν άντρας.

Ενότητα 2^η Σκηνή στο Πανδοχείο- Συμβουλές του πατέρα

Τόπος: Πανδοχείο

Ήρωες: Ελένη, ο πατέρας της, ένας σερβιτόρος.

- Η Ελένη τραγουδάει, ντυμένη άντρας, ένα ηρωικό-πατριωτικό ελληνικό τραγούδι, επηρεασμένη από την ελληνική επανάσταση.
- Ο σερβιτόρος ακούει το τραγούδι και νομίζει ότι πρόκειται για ερωτικό τραγούδι, προφανώς από το πάθος με το οποίο τραγουδούσε. Δεν αναγνώρισε ότι ήταν γυναίκα
- Του τραγουδάει ένα ιταλικό πατριωτικό τραγούδι για να τον ευχαριστήσει (απαγορευμένο τραγούδι). Η συμπεριφορά της αυτή δείχνει τόλμη και δυναμικότητα.

Συμβουλές του πατέρα: 1. Να μη λησμονήσει την καταγωγή της/ την ταυτότητά της.

2. Πηγή δύναμης- στήριγμα για εκείνη.

Ενότητα 3^η Το
όνειρο με τη
Μπουμπουλίνα

Πρότυπο της Ελένης είναι η Λασκαρίνα Μπουμπουλίνα, η επιφανέστερη γυναικεία μορφή του Αγώνα του 1821. Η Σπετσιώτισσα κυρά, που, για τον έρωτα της ελευθερίας και αγνοώντας τις κοινωνικές συμβάσεις, όσο βρισκόταν πάνω στο πλοίο, πετούσε τα γυναικεία ενδύματα και μεταμορφωνόταν σε δυναμικό άντρα:

«με γυναικεία ενδύματα δεν μπαίνει άνθρωπος στην πράξη του πολέμου. Ούτε τα όπλα του χειρίζεται σωστά ούτε και σκέφτεται σωστά. Και το χειρότερο, με τα παράταιρα γυναικεία ρούχα έδινε στόχο στον εχθρό σέρνοντας γρουσουζιά στους δικούς του. Άρα, συμπέραιναν δίχως βέβαια να την έχουν δει σε ώρα μάχης, η Λασκαρίνα ανέβαινε στα πλοία και κατέβαινε με τις φούστες της και με τις χρυσές μαντίλες, ενόσω όμως έκανε κουμάντο, δεν μπορεί παρά να βρισκότανε μέσα σε αντρικήια φορεσιά»

Σημασία Ονείρου

- Η διαδικασία μεταμπίεσης της Ελένης σε άντρα
- η συνάντηση της ηρωίδας με το σερβιτόρο , το τραγούδι της και η αντίδραση του σερβιτόρου.
- Όλες οι ιστορικές αναφορές που μας παρουσιάζουν την

- Το α
- που
- σημά
- αρχο
- οι σ
- προο

Ονειρικό και ρεαλιστικό στοιχείο

Ρεαλισμός: Η πιστή αναπαράσταση της πραγματικότητας

Ρεαλιστικό στοιχείο

- Εγκατάσταση της Ελένης στη Ρώμη και αναχώρηση του πατέρα της για την Ελλάδα
- Φοίτηση στη σχολή των Ναζαρηνών ζωγράφων.
- Μεταμφίεση σε άντρα .
- Συνάντηση με τον σερβιτόρο, τραγούδι.
- Ιστορικές αναφορές για την εποχή.

Ονειρικό στοιχείο

- Η εμφάνιση της Μπουμπουλίνας στο όνειρο της Ελένης να διατάζει τους κανονιερίδες φορώντας αντρικά ρούχα.
- Το πέταγμα του γλάρου που έμοιαζε με «οιωνός».
- Συμβουλές της Μπουμπουλίνας στην Ελένη.

Κοινά γνωρίσματα των δύο γυναικών

- Οι δύο γυναίκες αγνόησαν τις προκαταλήψεις της εποχής για τη θέση της γυναίκας και αγωνίστηκαν για να πραγματοποιήσουν τις φιλοδοξίες τους.
- Τις οδηγούσε ο «έρωτας»: Έρωτας για την ελευθερία (Μπουμπουλίνα), έρωτας για την τέχνη/ζωγραφική(Ελένη)
- Αγάπη για την πατρίδα
- Μεταμπίηση για την πραγματοποίηση των στόχων τους

Ενότητα 4^η Ελένη ή Κανένας

- Οι αρχικοί δισταγμοί της Ελένης κάμπτονται μετά από το όνειρο με τη Μπουμπουλίνα.
- Αντιλαμβάνεται το όνειρο σαν ένα προφητικό σημάδι για τη μοίρα της.
- Είναι αποφασισμένη να κυνηγήσει το όνειρό της, ακόμη και αν χρειαστεί να απαρνηθεί την ταυτότητά της και να αποκαλείται στο εξής με το ουδέτερο όνομα «Κανένας».
- Άλλωστε, όπως υποστηρίζει, στον ίδιο κύκλο βρίσκονταν και η «Ελένη» και ο «Κανένας». (επικοί κύκλοι- Τρωικός κύκλος επών).

Ιστορικές αναφορές

- ...να πάει στον Τσέκολι: Ιταλός ζωγράφος που ζούσε στην Αθήνα εξαιτίας της πολιτικής κατάστασης που επικρατούσε στην Ιταλία.
- ...αυτά τα τραγούδια είχαν απαγορευτεί: Λόγω της πολιτικής κατάστασης που επικρατούσε στη χώρα
- ...αναγκαστική πεζοπορία εξαιτίας της επανάστασης: προβλήματα μετακίνησης στην Ευρώπη λόγω επαναστατικών κινημάτων.
- ...βρισκόταν μέσα σε αντρίκεια φορεσιά: Η Μπουμπουλίνα ήταν χήρα και είχε κληρονομήσει την περιουσία του άντρα της. Στην επανάσταση έθεσε τα καράβια της στην υπηρεσία της πατρίδας

Αισθητικά Στοιχεία

- **Αφήγηση** σε α' πρόσωπο
- Περιγραφή, Αφήγηση, διάλογος
- **Γλώσσα:** Δημοτική, πεζός λόγος που συχνά έχει ποιητικά στοιχεία
- **Ύφος:** Ρεαλιστικό και στη γ' ενότητα ονειρικό.
- **Εκφραστικά μέσα:**

Παρομοιώσεις: να φερθώ σαν άντρας κ.α.

Μεταφορές: ένα μελίτσι γύρω σας, παράδεισος μας εφαινόταν η ανακωχή του κήπου κ.α.

Ασύνδετο: μετέωρη, εύθραυστη, σημαδεμένη

Ασκήσεις/ Εργασίες

1.Κρατήστε σημειώσεις από το απόσπασμά της Μεταμφίεσης και την αυτοβιογραφία της Ε. Μαρτινέγκου ως προς τη θέση της γυναίκας, την εκπαίδευση και τη δημιουργική της έκφραση κατά το 19ο αι. Στη συνέχεια γράψτε έναν υποθετικό διάλογο ανάμεσα στις δυο γυναίκες που να επικεντρώνεται στα: α. Δικαιώματα, ελευθερίες β. Τη μόρφωση γ. Την καθημερινή ζωή και ενασχόληση τους Λάβετε υπόψη τις παρακάτω ερωτήσεις για την πληρέστερη αποτύπωση της εικόνας τους (1. ποιο ρόλο παίζει η τέχνη στη ζωή τους; (2. Συνάδει η κοινωνική τους τάξη με την αύξηση των ελευθεριών τους; (3. Ποια η στάση των οικείων ανθρώπων τους απέναντι στην αγάπη τους για την τέχνη; (4. Σε ποιες υποχωρήσεις υποχρεώνονται προκειμένου να υπηρετήσουν το όνειρο τους;

2. Να πάρετε μια συνέντευξη από τη συγγραφέα Ελισάβετ Μαρτινέγκου και από τη ζωγράφο Ελένη Αλταμούρα- Μπούκουρα. Τι θα τις ρωτούσατε σαν δημοσιογράφοι. Να εστιάσετε στις δυσκολίες που συνάντησαν για να πραγματοποιήσουν τους στόχους / ονειρά τους. (Δημοσιογραφοί)

3. Έχετε τη δυνατότητα να στείλετε μια επιστολή στις δύο γυναίκες. Τι θα τους γράφατε για τη σύγχρονη θέση της γυναίκας και τους διαφορετικούς ρόλους που καλείται να υπηρετήσει; <http://photodentro.edu.gr/lor/handle/8521/7508>

http://www.vlioras.gr/Philologia/Composition/Woman_Equality.htm

4. Ας γίνουμε συγγραφείς : Εάν μπορούσατε να αλλάξετε κάτι στο μυθιστόρημα της Ρ. Γαλανάκη «Ελένη ή Κανέννας», τι θα προσθέτατε ή τι θα αφαιρούσατε από την πλοκή; (ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ)

5. Βρείτε φωτογραφίες από το διαδίκτυο τόσο της Ε. Αλταμούρα- Μπούκουρα όσο και της Ε.Μ. Μαρτινέγκου. Πώς θα τις χαρακτηρίζατε ως προς τη στάση ζωής που επιλέγουν απέναντι σε μια ανδροκρατούμενη κοινωνία; (ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΙ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΟΙ)

6. Δημιουργείστε ένα συννεφόλεξο με λέξεις κλειδιά από τα δύο κείμενα www.wordle.com

7. Ενημερώστε τους συμμαθητές σας για τα επαναστατικά κινήματα στην Ευρώπη των αρχών του 19^{ου} αιώνα (ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ)

Όλες οι εργασίες πρέπει να παραδοθούν σε ηλεκτρονική μορφή (word)

Αποθηκεύστε τις εργασίες σας στο www.padlet.com μας!!!!

<https://padlet.com/angeliikipapadouraki/wesvol2qdpvnxev>